

KRIMINALOMSORGEN

ÅRSMELDING 2003

KRIMINALOMSORGENS
UTDANNINGSSENTER KRUS

www.krus.no

*MED ANSVAR FOR ET TRYGGERE SAMFUNN:
Å arbeide i fengsel handler om både omsorg og kontroll,
nærhet og makt, åpenhet og grenser. Men mest av alt
handler det om å være et medmenneske. KRUS uteksami-
nerte i år 169 aspiranter til arbeid i norsk kriminalomsorg.*

Dette er KRUS

- Kriminalomsorgen skal gjennomføre varetektsfengsling og straffereaksjoner på en måte som er betryggende for samfunnet og som motvirker straffbare handlinger. Det skal legges til rette for at lovbrytere kan gjøre en egen innsats for å endre sitt kriminelle handlingsmønster.
- Kriminalomsorgens utdanningscenter KRUS er kompetansesenter for kriminalomsorgen i Norge. Vår oppgave er å tilføre kriminalomsorgens tilsatte kunnskaper, ferdigheter og holdninger i tråd med etatens mål og verdier.
- KRUS har tre avdelinger: *Avdeling for grunnutdanning* består av Fengselsskolen, som gir grunnutdanning til alle som skal bli fengselsbetjenter i Norge, og Verksbetjentutdanningen, som tilbyr en halvårig etatsutdanning for verksbetjenter; *FoU-avdelingen* bidrar gjennom forskning, evaluering og veiledning til en kunnskapsbasert utvikling av kriminalomsorgen; *administrasjonsavdelingen* er teknisk arrangør for fagseminar og har ansvaret for fellestjenester som kurshotellet, økonomi, personalbehandling, kontorstøtte, sentralbord, datanettverk, krus.no og Kriminalomsorgens intranett.
- KRUS har i 2003 hatt 396 aspiranter tilknyttet grunnutdanningen.
- 53 medarbeidere var per 31. desember 2003 tilsatt ved KRUS. 11 av disse jobbet i administrasjonen, 26 ved grunnutdanningen, mens 15 personer var tilknyttet FoU-avdelingen.

www.krus.no

Direktørens beretning

2003 har vært et år der fag og fagutvikling har stått i større fokus enn på lenge.

Kriminalomsorgen er en etat som daglig beveger seg i spenningsfeltet mellom omsorg og kontroll, nærhet og makt, åpenhet og grenser. Dette møtet stiller store krav – ikke bare til de verdivalg, normsett og ressurser samfunnet bruker for å regulere maktutøvelsen, men også til en utdanning og forskning som spiller en sentral rolle for at kriminalomsorgens arbeid skal holde høy kvalitet og tilfredsstillende standard. Opprettelsen av arbeidsgruppen som skal se nærmere på muligheten for høgskolebasert utdanning i kriminalomsorgen og ekspedisjonssjef Kristin Bølgen Bronebakks sterke betoning av en akademisk fagutvikling av etaten, innebærer viktige signaler og utfordringer for oss som kompetansesenter – både i dette og kommende år.

Det er samtidig gledelig at det norske programmet *Sikkerhet i fengsel (SiF)* i løpet av året har fått økt internasjonal oppmerksomhet. Representanter fra KRUS har ved to anledninger holdt foredrag i brede internasjonale fora i USA og fått en rekke positive tilbakemeldinger for programmets innhold og teoretiske fundament. Implementeringen av SiF er et sentralt element i å videreføre og styrke det allerede høye sikkerhetsnivået i kriminalomsorgen, elleve fengsler er så langt i gang med programmet og nå har

også flere europeiske samarbeidsland vist stor interesse for dette norske fengselsfaglige sikkerhetsprosjektet.

Sikkerhet i fengsel

Utviklingsprogrammet *Sikkerhet i fengsel* skal gjennomføres i alle norske fengsler innen 2007. Programmets målsetting er å bedre sikkerheten i fengslene ved å fokusere på holdninger og atferd som kan ha avgjørende betydning. På den måten ønsker man å øke de tilsattes bevissthet i den daglige tjenesten med henblikk på å forebygge situasjoner som truer samfunnets, innsattes og tilsattes trygghet.

Hvert fengsel skal bruke mellom 18 og 24 måneder på gjennomføringen. Prosjektgruppe 3, 4 og 5 er nå igangsatt i fengslene Bergen, Oslo, Ringerike, Ålesund, Molde, Ila, Ullersmo, Kristiansand, Åna, Stavanger og Skien.

Psykolog Katharina Wolff gjennomførte i høst en kvantitativ evaluering av programmet ved å sammenlikne to fengsler. Evalueringen tyder på at programmet bidrar til en bedret sikkerhetskultur, og det ser så langt ut til å ha medført endringer innenfor de fleste gjennomgangstemaene som beskrives i programmets manual.

Prosjektet er synliggjort i internasjonale fora, både i forbindelse med ICPA-konferansen i Miami og ved en konferanse om menneskelige faktorer i Daytona Beach. Det er også etablert et samarbeid med Scottish Prison Service, som

starter opp med samme type utviklingsprogram i 2004.

I løpet av 2003 supplerte SiF undervisningsmaterialet med filmsekvenser fra Ila fengsel, sikring- og forvaringsanstalt og Molde fengsel. Også teorigrunnlaget er bearbeidet, både som skriftlig undervisningsmateriale og i form av en nettbasert løsning på Kriminalomsorgens intranett. Det gjenstår imidlertid en del før disse arbeidene er ferdige.

Forskning og utvikling

Det har i år vært stor aktivitet innenfor påvirkningsarbeidet i FoU-avdelingen. *Promilleprogrammet* er gjort landsdekkende, og i siste kvartal ble en revidert utgave av promillehåndboka gjort ferdig. Formålet med programmet er å motvirke promillekjøring, skape et tryggere trafikkmiljø og minske antall trafikkulykker. Utarbeidelsen av den reviderte håndboka har tatt sikte på å bidra til felles faglig innhold og struktur i programmet. Av utviklingsprosjekter på programsiden har *Brottsbrytet* opprettet et eget nettsted på Kriminalomsorgens intranett for instruktørene. Her diskuteres aktuelle spørsmål, og man kan hente ut brosjyrer og informasjonsmaterieell til bruk i programmet. I alt ble ni nye instruktører sertifisert, og det ble igangsatt et samarbeid med Sverige om et pilotprosjekt ved to norske fengsler. Også *En-til-en*, som er et individuelt kognitivt atferdspsykologisk program, har etablert seg med eget nettsted på

intranettet. Det er blitt avholdt én erfaringsssamling basert på den opprinnelige versjonen av programmet. Etter tilbakemeldinger fra praksisfeltet om vansker med å gjennomføre denne programversjonen, begynte KRUS i samarbeid med den engelske kriminologen Philip Priestley å utvikle en kortere utgave. Den nye utgaven blir på tolv leksjoner og vil være ferdig i løpet av 2004.

Samarbeidet mellom KRUS og *Alternativ til vold (ATV)* er blitt videreført, og det ble arrangert grunnkurs i samtalegrupper for volds- og sedelighetsdømte, spesialopplæring og én erfaringsssamling. Det ble også utarbeidet en revidert utgave av *Håndbok i samtalegrupper for voldsdømte*. Håndboka er skrevet av psykolog Per Isdal i samarbeid med Baar Bias Dammann og retter seg mot tilsatte i fengsel og friomsorgen som skal drive samtalegrupper om vold.

Det ble i år innledet et samarbeid med Høyskolen i Bodø og russiske myndigheter med tanke på å benytte kvinneprogrammet *VINN* i Russland. Ut over dette ble det avholdt både grunnopplæring og erfaringsssamling i programmet. I programmet *Stressmestring* ble det gitt opplæring i samtlige tre trinn, mens det i *Trafikk og rus* ble gitt både grunnopplæring og arrangert en erfaringsssamling. I de kognitive rusprogrammene *RIF/Mitt valg* er to nye instruktører sertifisert. FoU-avdelingen avsluttet dette året et ti-vektallsstudium i arbeidsveiledning, arrangert i samarbeid med Dia-

konhjemmets høyskole, avdeling for etter- og videreutdanning. Utdanningen har strukket seg over tre semestre, og 32 kandidater ble uteksaminert. Det er avholdt to kurs i *Formidling og kommunikasjon og Kognitiv teori*, mens det ble gitt et kurs i *Gruppeutfordringer i praksis* og *Systemisk tilnærming*. Nettstøttet kurs i *Motiverende samtale (MI)* med et halvt års varighet er gjennomført med 13 deltakere, fordelt på tre friomsorgskontorer og ett fengsel. Ut over dette er det gjennomført to tredagers kurs i MI, samt tre todagers kurs i regionene.

Innenfor etatsspesifikke seminarer og samlinger er det gjennomført kurs i straffegjennomføringsloven og forskrift om straffegjennomføring. Det er gitt instruktørkurs i Kompis, arbeidet systematisk med tilrettelegging av kontaktbetjentordningen og avholdt et kurs for de nytilsatte i kriminalomsorgen. Av spesialtema er det blitt gitt opplæring i kulturforskjeller i praksis og flerkulturell forståelse og etikkundervisning basert på etikkhåndboka. Det er også avholdt kurs i volds- og trusselproblematikk, samt arrangert et nytt kurskonsept, *Bygging av mestringsstillit (BAM)*, i samarbeid med psykologisk samfunnsviter Hallgeir Brumoen ved Høgskolen i Lillehammer.

Det er videre brukt ressurser på organisasjonsutvikling i Bodø og ledelsesutvikling i etaten, og gitt stipend til en studietur til nordøst England for tre tilsatte ved Åna fengsel. Ut over dette har FoU-

avdelingen sittet i styringsgruppen for *Brobyggerprosjektet*, et prosjekt som har somalisk/pakistanske innsatte som målgruppe.

Av forskningsprosjekter ble det i 2003 utgitt én rapport om innføringen av samfunnsstraff som reaksjonsform. Formålet med dette arbeidet er å bidra til en avklaring av hvilke utfordringer man bør jobbe videre med i utviklingen av samfunnsstraffen. Forskningsprosjektet om forvaring publiserte to rapporter. Den ene omhandlet gjennomføring av forvaringsstraffen og innholdet i denne, mens den andre ga en statistisk presentasjon av forvaringsordningen.

Grunnutdanningen

169 aspiranter ble i år uteksaminert fra Fengselsskolen. 142 av disse gjennom-

førte den ordinære grunnutdanningen, mens 27 var aspiranter ved det såkalte Østland I-kullet. Dette ekstraordinære kullet ble opprettet 1. september 2002 for å demme opp for det akutte bemanningsproblemet i kriminalomsorgen, men til forskjell fra tidligere utdanningsmodeller gikk opplæringen over to semester. Dette komprimerte utdanningsforløpet gjorde at KRUS krevde søkere med basiskompetanse fra universitet eller høyskole.

Fengselsskolen etablerte seg i 2003 med to andre ekstraordinære kull – ett kull på tretti aspiranter med oppstart 15. september og avslutning juni 2005 (Østland II) og ett kull på sytten aspiranter med oppstart 8. desember og avslutning november 2004 (Østland III). På samme måte som Østland I hadde også

Østland III inntakskrav om basiskompetanse fra universitet eller høyskole etter som utdanningsforløpet er komprimert til ett år.

KRUS mottok 1722 søknader i forbindelse med ordinært opptak for 2004. Dette er en økning i søkermassen på 26 prosent siden forrige opptak. 159 personer, med en andel på 33 prosent kvinner, ble tilbudt skoleplass fra og med 1. januar 2004. I forbindelse med opptak til Østland II kom det inn 738 søknader, mens det ved Østland III var 129 søknader.

Det ble i år uteksaminert 45 tilsatte i verksdriften. Årets uteksaminerte verksbetjenter tilhører det andre og tredje kullet i etatsutdanningen, en opplæring som er bygd opp omkring tre ukelange samlinger og to mellomperioder der deltakerne arbeider som vanlig i enheten,

men med én arbeidsdag i uka på til sammen ett semester avsatt til studier.

Høgskolebasert utdanning i kriminalomsorgen

Justisdepartementet nedsatte i høst et arbeidsutvalg som skal se nærmere på muligheten for høgskolebasert utdanning i kriminalomsorgen. Arbeidsgruppen skal her blant annet utrede hvilke tiltak som må settes i verk dersom grunnutdanningen ved KRUS skal kunne godkjennes på høgskolenivå tilsvarende to studieår. Videre skal den undersøke muligheten for å innføre et faglig påbygningsår for fengselsbetjenter, samt vurdere om det er hensiktsmessig å tilby en sikkerhetsmodul slik at personer med relevant realkompetanse kan arbeide i fengsel.

Arbeidsgruppen blir ledet av seniorrådgiver Suzanne Five ved KSF og skal ha ferdig sin innstilling i løpet av høsten 2004.

Faget i fokus

11. og 12. juni arrangerte KRUS i samarbeid med KSF fagseminaret *Faget i fokus*. Temaet i år var lovbryteren, som ble sett i både et kriminologisk, sosialt, arkitektonisk og organisatorisk perspektiv. Blant innlederne var direktør ved ICPS, dr. Andrew Coyle, ekspedisjonssjef Kristin Bølgen Bronebakk, forsker Torbjørn Skardhamar, avdelingsdirektør Kåre Leiksett, sivilarkitekt Jostein Korsnes og professor Per Fugelli. *Faget i fokus* ble i år arrangert for femte gang.

Biblioteket

KRUS gikk i sommer over til å benytte Bibsys, et biblioteksystem som for tiden har over nitti medlemsinstitusjoner, der-

iblant Nasjonalbiblioteket, universitetsbibliotekene, de statlige høgskolene og de fleste vitenskapelige høgskoler. 2003 var derfor sterkt preget av arbeidet med denne overgangen. Det ble kjørt prøvekonvertering av databasen og foretatt rettinger før endelig konvertering. Underveis ble det konferert med Politi-høgskolens bibliotek, som var blitt oppnevnt som samarbeidspartner og rettleder i konverteringsarbeidet.

Ved utgangen av 2003 bestod bibliotekets samlinger av 9254 bind. I løpet av året økte bestanden med totalt 717 enheter. Dette var stort sett nye bøker, men også prosjektoppgaver skrevet av tidligere aspiranter ved Fengselsskolen.

Totalt ble det lånt ut 4261 publikasjoner i 2003. Dette er en økning på hele 303% fra år 2002, noe som imidlertid ikke gjenspeiler de reelle tallene ettersom biblioteket i forbindelse med overgang fra Micromarc til Bibsys samlet inn alle utlånte bøker og delvis lånte dem ut på nytt til egne tilsatte.

I forbindelse med konverteringen til Bibsys var biblioteket stengt for utlån til andre bibliotek i perioden 1. juni til 1. november.

Kriminalomsorgens intranett

Kriminalomsorgens intranett har i år gått inn i sin tredje sesong med KRUS som ansvarlig redaktør. Ved å bruke dette tilbudet har den enkelte tilsatte i kriminalomsorgen fått en rask, velegnet og kvalitetssikret adgang til dokumenter og informasjon om etaten.

Intranettets hovedside hadde i løpet av 2003 om lag 170 nyhetsoppslag og artikler. Brukerstatistikk og tilbakemeldinger tyder på at kriminalomsorgens tilsatte benytter intranettet og ser på

det som en nyttig ressurs. Gjennomsnittlig var det 19050 brukere hver måned innom Intranettets hovedside. Dette tallet steg i siste kvartal til 21700. Et besøk forstås da som en serie hendelser som begynner når en besøkende leser nettstedets første side og slutter når man forlater nettstedet og blir borte lengre enn 30 minutter.

KRUS fortsatte tilbudet fra 2002 med å lære opp nettansvarlige fra regionene. Som et ledd i dette arbeidet, inviterte vi i april og mai til to kurs i EdOnWeb. Målet var her at regionene og KSF selv skulle settes i stand til å publisere, vedlikeholde og gi opplæring i EdOnWeb, som er den webløsningen som brukes for å publisere og vedlikeholde intranettet.

Det ble i den forbindelse også opprettet en arbeidsgruppe bestående av representanter fra Region øst, Region nordøst og KRUS som utarbeidet forslag til redaktørplakat og nettikette for intranettet. Begge disse dokumentene ble lagt frem for og godkjent av regiondirektørene.

Om kurscenteret

1342 kursdeltakere har i år gjennomført kurs ved KRUS. Dette er en økning på 404 deltakere fra 2002. Kurshotellet, som ligger i KRUS' lokaler på Teisen, har hatt 1890 gjestedøgn. Dette er 190 flere enn i fjor.

HARALD FØSKER, direktør

Budsjett, regnskap og statistikk

Budsjett og regnskap

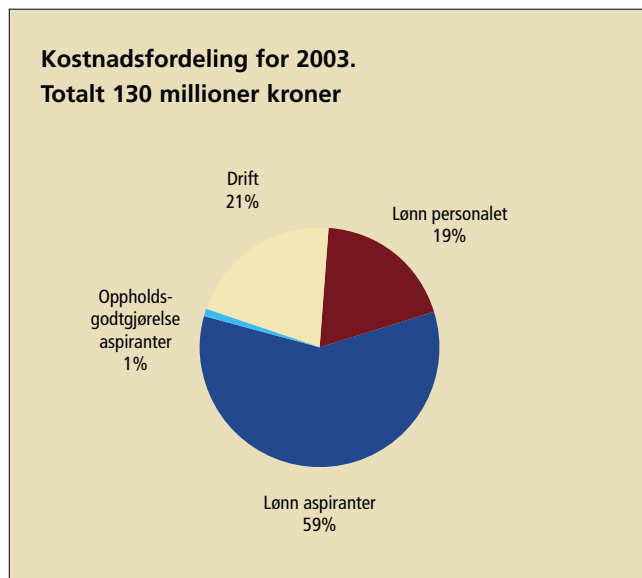
Budsjettrammen før inntekter og refusjoner var i 2003 på 130 millioner kroner. Dette er en økning på 8 millioner fra 2002.

Totale kostnader var på 130 millioner kroner. Oppholdsgodtgjørelse og lønn til aspiranter utgjør 60 % av totale kostnader. Lønn til personalet beløper seg til 19 %, mens kostnader til drift var på 21 % av totale kostnader.

Større aktivitet på grunnutdanningen på grunn av høyere

aspirantantall har ført til økte utgifter. I tillegg til ordinært aspirantkull, har tre ekstraordinære aspirantkull fått undervisning. Østland II og Østland III begynte i 2003, mens Sørvestkullet hadde oppstart i 2002 med uteksaminasjon i februar 2004. Dette medførte en økning i lønn for aspiranter og personale på 12 millioner – fra 91 millioner i 2002 til 103 millioner i 2003. Andre driftskostnader ble totalt 27 millioner. Dette er det samme beløpet som i 2002.

Tall i NOK 1.000	2001	2002	2003
Budsjettramme			
Budsjettramme før inntekter og refusjoner	92 874	122 420	130 032
Inntekter og refusjoner	1 440	1 050	1 951
Total budsjettramme til drift	94 314	123 471	131 983
Driftskostnader			
Lønn og andre personalkostnader	67 046	90 607	103 361
Andre driftskostnader	24 509	27 129	27 076
Totale kostnader	91 555	117 736	130 437

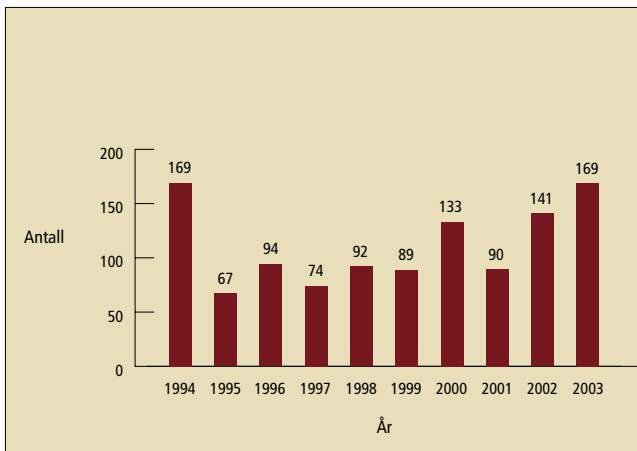

Grunnutdanningen

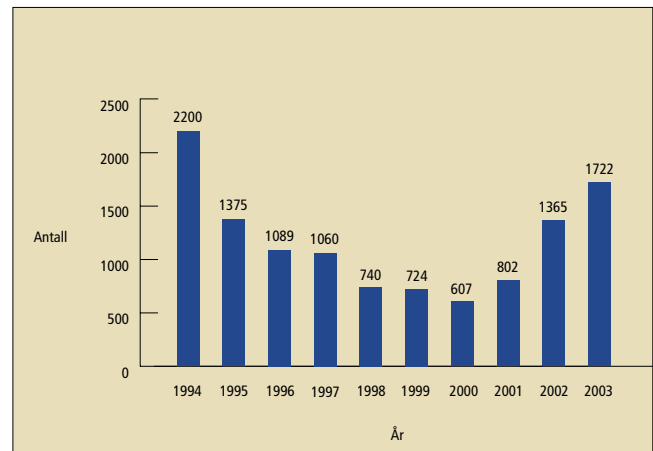
Aspirantkullene ved Fengselsskolen 2003

Kull	Dato oppstart	Antall ved oppstart	Antall pr 31.12.03	Antall uteksaminerte
Region sørvest	2. april 2002	21	20	
Østland I	1. september 2002	28	27	27
Østland II	15. september 2003	30	30	
Østland III	8. desember 2003	17	16	
Teoriår, ordinært	6. januar 2003	145	142	142
Praksisår, ordinært	6. januar 2003	157	151	

Uteksaminerte aspiranter 1994-2003

Søkere til Fengselsskolen 1994-2003, ordinært opptak

Etatsutdanning for tilsatte i verkdriften

Alle nytilsatte verksbetjenter skal gjennomgå etatsutdanningen ved KRUS.

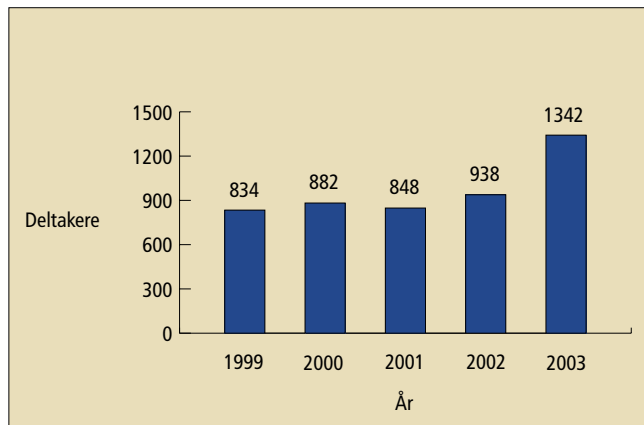
I 2003 uteksaminerte KRUS 45 verksbetjenter, mens det i 2002 – som var det året etatsutdanningen startet opp – ble uteksaminert 23.

Kursvirksomheten

Kursdeltakere

Totalt 1342 kursdeltakere har i 2003 deltatt på kurs som var tilbudt i KRUS-katalogen eller på krus.no.

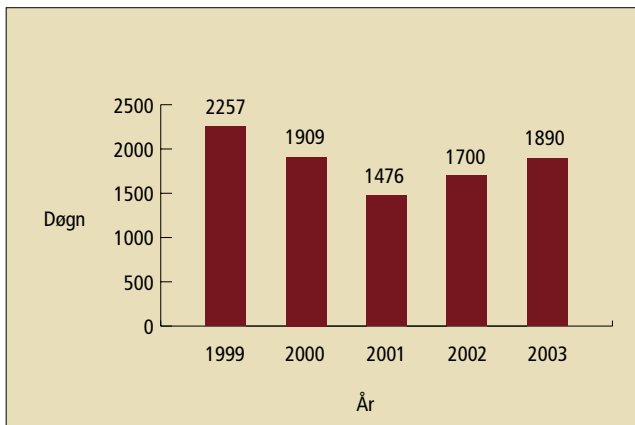
Kursdeltakere 1999-2003

Gjestedøgn på KRUS-hotellet

KRUS-hotellet hadde 1890 gjestedøgn i 2003. Dette gir et belegg på 47,25 prosent.

Gjestedøgn 1999-2003

Utregning etter 40 uker per år, 4 netter per uke og 25 rom.

Teknisk arrangør

Dagsseminar og konferanser som ikke står oppført i KRUS-katalogen og som KRUS har vært teknisk arrangør for i 2003:

11.-12. februar	Ledersamling for Bredtveit fengsel, forvarings- og sikringsanstalt. 20 deltakere.
13.-14. februar	Ledersamling for Region nordøst. 50 deltakere.
20.-21. februar	Seminar for Justisdepartementet. 36 deltakere.
28.-29. mars	Ledersamling for friomsorgsledere. 45 deltakere.
23.-24. april	Opplæring i EdOnWeb. 15 deltakere.
21.-22. mai	Opplæring i EdOnWeb. 15 deltakere.

23.-27. juni	Arbeidsmiljøkurs for KSF. 17 deltakere.
14.-15. august	Lokalt SiF-kurs for Oslo fengsel. 36 deltakere.
5. september	Kvinnesoningsseminar. 25 deltakere.
16. september	Programvirksomhet i russiske fengsler. KSF. 30 deltakere.
13.-14. november	Kurs for Oslo fengsel. 34 deltakere.
24.-28. november	Grunnoppplæring i arbeidsmiljø for KSF. 18 deltakere.
2. desember	Møte for Bredtveit fengsel, forvarings- og sikringsanstalt. 72 deltakere.
8. desember	Kurs i tegn og symptomer for Region øst. 50 deltakere

Begivenheter i 2003

Kronprinsens kruttårn

Litt bortgjemt, i det ene hjørnet av Akershus festning, ligger Kronprinsens kruttårn. Men om bygningen i begynnelsen har lett for å gli i ett med omgivelsene, er dens historie langt fra beskjeden. Fortellingen om Kruttårnet strekker seg over tre århundrer, fra 1755 til 1950. I den perioden fungerte den både som kruttlager for Forsvaret, sove-

lokale for slaver, botsfengsel, fengsel for norske patrioter under krigen og for landsviksdømte etter frigjøringen.

Som et resultat av det nære samarbeidet mellom Akershus festning og KRUS ble hele Kruttårnet for to år siden gjort om til fengselsmuseum. Loftet ble til utstillingssal, og cellefengslet ble fylt av gjenstander fra slaveriets tid. I tillegg inkluderte man det opprinnelige krut-

tårnet og tre straffeceller i det nye museet.

Siden denne åpningen i 2001 har lektor Ian Petter Brodahl ved KRUS arrangert jevnlig omvisninger i Kruttårnet. Omvisningene er gratis, retter seg mot innsatte og tilsatte i kriminalomsorgen og kan bestå av grupper på opptil ti personer.

- Vi har i disse to årene opplevd stor pågang fra interesserte som ønsker å se det nye fengselsmuseet. Deltakerne vil i løpet av de halvannen til to timene omvisningen tar, få et godt innblikk i kriminalomsorgens historie fra 1680-årene og frem til i dag, sier Brodahl som også har skrevet bok om den spennende historien til Kronprinsens kruttårn.

Omvisningene konsentrerer seg hovedsakelig omkring kritikken av fengselsvesenet i begynnelsen av 1800-tallet og perioden rundt annen verdenskrig. Deltakerne vil blant annet få se tablåer fra slaveriet, uniformer, fangetøy og celleinventar fra ulike fengselsperioder og cellene hvor Ole Høiland, Gjest Baardsen og norske krigsfanger har sittet.

Ian Petter Brodahl holdt i 2003 omkring 25 omvisninger i Kruttårnet.

Besøk fra søsterskolen i Danmark

16 representanter fra Kriminalforsorgens uddannelsescenter i Danmark besøkte 28. og 29. januar KRUS. Foranledningen var ønsket om faglig erfaringsutveksling og tettere samarbeid mellom de to søsterskolene.

Håndbok i rapportlære

Med utgangspunkt i kriminalomsorgens verdigrunnlag er det et ufravikelig krav at den enkelte innsatte skal være beskyttet mot overgrep og vilkårlighet fra forvaltningsorganene. I samarbeid med fengselsinspektørene Roar Gran og Kåre Molia ga KRUS i februar ut en ny håndbok i rapportlære. Boka skal brukes i grunnutdanningen av fengselsbetjenter og vil også være et hjelpemiddel for øvrige tilsatte i kriminalomsorgen.

Håndbok i rapportlære er ment som et bidrag til at kriminalomsorgen kan gjennomføre den forberedende saksbehandling i enkeltsaker i samsvar med god forvaltningspraksis. Målsettingen er at fengselstjenestemenn skal kunne beskrive ulike situasjoner på en presis og objektiv måte. Med henblikk på mest mulig lik praksis innen kriminalomsorgen anbefales det at hver enkelt enhet søker å tilpasse sin praksis til den norm som gis i håndboka.

Evaluering av samfunnsstraffen

I februar utkom rapporten *Evaluering av innføringen av samfunnsstraffen*. Formålet med evalueringen er å bidra til en avklaring av hvilke utfordringer man bør jobbe med i utviklingen av samfunnsstraffen. I rapporten anbefaler Torunn Højdahl og Ragnar Kristoffersen blant annet å utvikle de individuelle samtaler og styrke kartleggingsarbeidet slik at samtaler blir mer målrettede i forhold til den domfeltes kriminalitetsproblem.

En annerledes studieuke

I slutten av mars reiste aspirantene Kati Leinonen og June Malnes til Arkhangelsk for i ti dager å besøke fengsler og institusjoner. Målet med reisen var først og fremst å få kunnskap og kjennskap til hverdagen i russiske fengsler. Disse erfaringene tok de så med seg tilbake til de andre i aspirantkullet – i form av blant annet foredrag og videofremvisning.

Turen var et resultat av det såkalte Pomor-prosjektet, et samarbeidsprosjekt mellom Høgskolen i Bodø og fengselsadministrasjonen i Arkhangelsk. Siden oppstarten i 1998 har rus og kriminalitetsforebygging vært sentrale temaområder i dette samarbeidet. Sammen med prosjektleder Ståle Sårheim og fire andre studenter fra Høgskolen i Bodø fikk de to aspirantene blant annet besøke varetektsfengslet og barnevernsinstitusjoner i byen.

Avslutning for etatens første veilederkull

32 personer fra friomsorgen og fengslerne avsluttet i vår veilederutdanningen etter halvannet års studier. Dette er det første kullet med veiledere som uteksamineres i kriminalomsorgen, og begynnelsen ble markert på KRUS med både ekspedisjonssjef, faglærere og studenter til stede.

Veilederutdanningen er et vekttallsbasert samarbeidsprosjekt mellom Dia-konhjemmets høgskole (DIAVETT) og

KRUS. Utdanningen går over halvannet år og har samme omfang og nivå som de videreutdanninger i veiledning som tilbys ved høyskoler til sosionomer, barnevernspedagoger, vernepleiere og sykepleiere.

- Hensikten med veilederutdanningen er å tilby et studium som er felles for både friomsorgere og fengselsbetjenter. På den måten kan begge yrkesgruppene møtes til felles opplæring, fagutvikling og utveksling av erfaringer og tjenester - på tvers av fengsler og friomsorgskontorer, forteller en av pådriverne bak utdanningen, rådgiver Anne Høiby.

Hun håper at de nyutdannende studentene vil bli viktige støttespillere for å utvikle veiledningskulturen i kriminalomsorgen:

- Vi må fremover jobbe på alle nivåer for å få forståelse for at veiledning er viktig, og for at det skal legges til rette for at medarbeidere som har direkte kontakt med innsatte og klienter, skal ha mulighet til å få veiledning, sier hun.

Ledelse og sikkerhet i Skottland

Som et ledd i toppledersatsningen til KRUS, ble det 26.-29. april arrangert en ekskursjon for regiondirektørene til Skottland. Fokuset for turen var ledelse og sikkerhet, og deltakerne fikk innledningsvis en gjennomgang av SiF-prosjektet og deltok deretter i diskusjoner omkring sikkerhetsledelse i etaten. I Skottland fikk topplederne møte professor Rhona Flin og hennes kolleger ved

Industrial Psychology Research Centre, University of Aberdeen, som for tiden arbeider med et forskningsprosjekt på ledelsens betydning for sikkerhetskulturen i organisasjoner. Tredje dag ble tilbrakt i Edinburgh sammen med den skotske etatsledelsen, før ekskursjonen ble avsluttet med et fengselsbesøk ved HMS Shotts prison i Lanarkshire. Prosjektleder for *Sikkerhet i fengsel*, Finn Grav, var med som tilrettelegger og innleder.

Forvaring i tall og tekst

Forvaringsordningen trådte i kraft 1. januar 2002. I rapporten *Forvaring i tall og tekst* ser forsker Berit Johnsen nærmere på sentrale forhold ved idømmelse av forvaring og på praksisen omkring prøveløslatelse. Studien er den første i sitt slag i Norge og tar for seg perioden fra innføringen i 2002 og frem til 28. februar 2003.

Første sertifiserte Brottsbrytet-instruktører

Seks personer ble i mai sertifisert som Brottsbrytet-instruktører på KRUS. Gruppen er den første som har fullført sertifiseringsprosessen etter at den nye Brottsbrytet-modellen ble innført i 2000.

Brottsbrytet er et allment kriminalitetsprogram og kan benyttes uavhengig av hvilket lovbrudd som er begått. Den første versjonen kom allerede i 1994, laget av Lena Sandèn ved friomsorgen

Härnösand i Sverige. Etter dette har programmet blitt videreutviklet en rekke ganger, og i dag må instruktørene gjennom grunnopplæring og minimum to oppfølgingskurs - i tillegg til å få godkjent to programomganger på 40 timer - for å bli sertifisert. Programmet drives vanligvis i grupper, men kan også arrangeres individuelt, og det retter seg mot både friomsorgen og fengslene.

Med faget i fokus

Faget kriminalomsorg vil de kommende årene bli langt høyere prioritert. Dette understreket ekspedisjonssjef Kristin Bølgen Bronebakk da hun 11. juni åpnet den femte Faget i fokus-konferansen på KRUS.

- Vi som arbeider i denne etaten, ser yrket som høyt spesialisert og meget krevende, og vi vet at behovet for å frembringe mer kunnskap er stort. Det er ikke noen andre fag som alene dekker feltet på en tilfredsstillende måte. Når kriminalomsorg likevel ikke er noe eget fag med akademisk status, er kanskje løsningen at vi må skape det, sa hun og lanserte idéen om et eget mastergradsstudium i kriminalomsorg.

Det er blitt en tradisjon at KRUS i samarbeid med Justisdepartementet arrangerer fagkonferansen *Faget i fokus*. Og nettopp KRUS som kompetansesenter og aspirantutdanningen ved Fengselsskolen kom til å stå sentralt i ekspedisjonssjefens visjoner om en akademisk fagutvikling i kriminalomsorgen:

FAGET I FOKUS: Også i år var det fagkafé etter at innlederne var ferdig i auditorium 1. På bildet ser vi ekspedisjonssjef Kristin Bølgen Bronebakk på standen til Foreningen for fangers pårørende (FFP), her i samtale med Harald Føsker og lederen for FFP, Hanne Hamsund.

- Det er få land som kan utfordre Norge i konkurransen om den beste grunnutdanningen til arbeid i kriminalomsorgen. En profesjonalisering og videre faglig utvikling stiller likevel enda større krav til utdanning. Vi starter nå arbeidet med å gjøre om en lønnet etatsutdanning til en utdanning slik man får den i høgskolesystemet. På andre områder i samfunnet stilles det krav om en treårig høgskoleutdanning for dem som skal arbeide med mennesker med problemer, enten det er i helsesektoren, sosialvesenet eller i politiet. Med den gruppen mennesker som vi har ansvaret for, er det ikke naturlig å stille mindre krav til utdanning, sa hun og fremhevet de store utfordringene dette medfører for KRUS som kompetansesenter:

- KRUS må styrke sin forskning og sin

vitenskapelige produksjon på linje med det som er vanlig ved læresteder som tilbyr undervisning på mastergradnivå. Dette målet må prege både rekruttering og personalutvikling ved KRUS. Det kan også tenkes at vi må finne frem til mer fleksible utdanningsformer hvor KRUS knytter til seg bred kompetanse på et høyt nivå på midlertidig basis eller i delstillinger. Jeg har selv tatt min mastergrad i ledelse og administrasjon på et program hvor alle lærerne var aktive i arbeidslivet utenfor universitetet og underviste ved siden av. Jeg mener det gir undervisningen en ekstra dimensjon at også lærerne må demonstrere at de kan kombinere teori og praksis. Ved å være et kompetansesenter uten nødvendigvis å være en fulltids arbeidsgiver kan vi også lettere opprettholde kontakten med andre fagmiljøer som grenser inntil vårt felt.

Utgangspunktet for dette kommentaren mener Bronebakk må forankres i selve primæroppgavene til kriminalomsorgen: å gjennomføre straffereaksjoner på en måte som er betryggende for samfunnet og å motvirke straffbare handlinger.

- Vår spisskompetanse må være å bruke kunnskap både fra andre fag og fra vår egen erfaring til å utvikle opplegg som hjelper mennesker till å avstå fra en videre kriminell karriere. Vi må sørge for å dokumentere vårt arbeid og utvikle vitenskapelige metoder slik at våre resultater kan etterprøves, så hun til et full-

NARKO PÅ NETT: Svein Pettersen (til venstre), Tore Råen og Pär Trygve Lie har vært sentrale aktører i utarbeidelsen av kunnskapstesten Narko på nett. Testen kan tas på Kriminalomsorgens intranett av alle tilsatte i etaten.

satt auditorium av etatsledere, regiontilsatte, fengselsbetjenter og forskere.

Internasjonal trening i Motiverende samtale (MI)

Som de første fra norsk kriminalomsorg gjennomførte Siri Gaarder Brock-Utne, Kjersti Fjærestad, Anne Høiby og Torunn Højdahl fra KRUS og Rune Fjeld (KSF) *Trening for nye trenere* i kommunikasjonsmetoden *Motiverende samtale*.

William Miller og Stephen Rollnic har utarbeidet et undervisningsopplegg for trenere som skal undervise og gi opplæring til personell som skal lære seg motiverende samtale. Universitetet i New Mexico var ansvarlig for opplæringen, og det var deltakere fra blant annet New Zealand, Japan, Tyskland, Irland og England.

Narko på nett

På Kriminalomsorgens intranett kunne alle tilsatte i etaten fra og med i sommer ta i bruk kunnskapstesten *Narko på nett*. Testen består av 25 spørsmål som varierer fra gang til gang, og har som

formål å bidra til større viten og motivasjon for å sette seg inn i temaet narkotiske stoffer.

Narko på nett er resultatet av et nært samarbeid mellom KITT og KRUS, med god faglig bistand fra inspektør Svein Pettersen og førstebetjent Pär Trygve Lie. Inspektør Tore Råen ved KRUS har vært leder for prosjektet, som ifølge tilbagemeldinger og brukerstatistikk har slått godt an. Fra opprettelsen 11. juli og frem til 31. august hadde testen blitt tatt 2767 ganger, mens tallet i september sank til 473.

Evaluering av SiF

Utviklingsprogrammet *Sikkerhet i fengsel (SiF)* gjennomgikk i 2003 en kvantitativ evaluering ved å sammenlikne to norske fengsler. Evalueringen ble foretatt av psykolog Katharina Wolff og ga disse konklusjonene:

- Teoretiske vurderinger tilsier at programmets fokus er høyst relevant for å bedre sikkerheten. Metodene som benyttes ved implementeringen av programmet, slik det går fram fra programmets manual, er i tråd med det forskningen har identifisert som effektive metoder for å oppnå holdnings- og atferdsendring. Program med liknende form og fokus har hatt suksess i å redusere antall avvik og uhell i ulike virksomheter.
- Resultatene i undersøkelsen er i tråd med forventningene om at tilsatte som har deltatt på SiF-programmet,

har mer ønskeverdige holdninger og positiv atferd enn tilsatte som ikke har deltatt på programmet.

- SiF ser ut til å ha medført endringer innenfor de fleste gjennomgangstemaene som beskrives i programmets manual. Dette gjelder sikkerhet, menneskelige feil, kommunikasjon, ledelse og organisasjonskultur, belastning, stress og kriser og rutiner og prosedyrer.
- Det ble ikke funnet signifikante endringer når det gjelder arbeid med de innsatte og situasjonsbevissthet og beslutningstaking.
- Den mest omfattende endringen knytter seg til de tilsattes opplevelse av at ledelsen er opptatt av sikkerheten og deres tillit til ledelsen.

Ansvarlige for prosjektet er Finn Grav og Ole Stageberg.

ICPA-konferansen i Miami

Konsolidering og fremskritt var stikkordene for årets ICPA-konferanse i Miami. International Correction and Prison Association arrangerer hvert år kombinert generalforsamling og seminar om aktuelle kriminalomsorgsrelaterte tema. I år var søkelyset rettet mot overbefolkete fengsler, organisert kriminalitet, tiltak for domfelte med psykiske og fysiske lidelser og lederskapsutvikling. Konferansen besto av representanter fra 45 nasjoner, med toppledere i stort flertall.

Direktør Harald Føsker møtte stor

interesse for sin presentasjon av utviklingsprogrammet *Sikkerhet i fengsel*. Han fremhevet her blant annet hvor viktig et godt lederskap er for å skape en sikkerhetskultur som fremmer mulighetene til å forutsi og forebygge farlige situasjoner og redusere skadevirkningene der slike hendelser likevel oppstår. Føskers foredrag var utarbeidet i samråd med Petter Ingebrigtsen og Finn Grav, som begge er sentrale aktører ved gjennomføringen av SiF-prosjektet.

Dagskonferanse om kvinnesoning

5. september arrangerte KRUS dagskonferanse om kvinnesoning. Direktør David Lancaster, som har lang erfaring som leder av de to engelske kvinnefengslene Holloway og Down View, presenterte tall og praksis i England og konkluderte med at arbeidet med kvinner i fengsel gir andre utfordringer enn arbeidet med menn. Kvinnene har dårligere selvbilde og multiproblemer som overgår den mannlige fangebefolkningen, hevdet Lancaster og fremhevet spesielt forholdet til barn.

Susanne Five fra KSF fastslo at statistisk sett har vi de samme problemene og utfordringene i Norge, men i en langt mindre målestokk. England har ca 4600 innsatte kvinner, mens det i følge en dagsmåling finnes 129 i Norge. Det er også en utfordring at enkelte kvinner gjennomfører straffen i norske «mannsfengsler». Det er svært vanskelig å tilfredsstille kvinnenes behov ved en slik

organisering, mente Lancaster og trakk frem erfaringer fra engelsk fengselsvesen som viser at fengsler uten en viss størrelse ikke har mulighet til å ha de rette faggruppene som kan gi kvinnene den støtten de trenger.

Kurs for nytilsatte

31 nytilsatte fra store deler av landet var i september samlet til innføringskurs på KRUS.

Gjennom fire dager med forelesninger, diskusjoner, gruppearbeid og ekskursjoner fikk deltakerne en variert og bred orientering om kriminalomsorgens oppbygning og oppgaver. Og hilsenen til de nytilsatte fra ekspedisjonssjef Kristin Bølgen Bronebakk var klar:

- Vær stolte av den jobben dere gjør! Den er viktig for samfunnet, og den er viktig for enkeltmennesker. Uansett hvor dere befinner dere i systemet, tror jeg dere vil komme i situasjoner der hva som blir sagt og gjort der og da vil bety mye for et enkeltmenneske i krise. Det er dét som gjør jobben så vanskelig og så givende, sa hun på kursets avslutningsdag.

Studietur til England

I september arrangerte KRUS en studietur til England for assisterende regiondirektører (administrasjon) og representanter fra KSF og KITT for å få en orientering om hvordan underliggende enheter ble fulgt opp.

Delegasjonen hadde blant annet møter med regiondirektør Danny McAllister (som har ansvaret for Eastern Area med 10 fengsler, 4000 medarbeidere, 9000 innsatte og et budsjett på 125 millioner pund), direktør Steve Rodford ved HMP Chelmsford Prison og Lesley Bateman og Paris Mikkides i friomsorgsdirektoratet.

Programvirksomhet i russiske fengsler

Som en følge av det nære fengsels samarbeidet mellom Norge og Russland, er programvirksomheten nå på god vei inn i flere russiske fengsler. *Brotsbrytet* og ulike typer livsmestringsprogram er allerede innført i Arkhangelsk og Murmansk, og i løpet av kort tid starter man fra norsk side også opp arbeidet med å tilpasse kvinneprogrammet *VINN* til russiske forhold.

Dette initiativet uttrykte statssekretær Rita Sletner stor begeistring for da hun 16. september åpnet fagseminaret *Programvirksomhet i russiske fengsler* på KRUS:

- Jeg synes det er usedvanlig spennende at man nå tar et dristig skritt og prøver å introdusere et spesielt kvinne-

soningsprogram i russiske fengsler. En slik satsning kommer ikke bare russiske innsatte til gode, men virker også forpliktende og stimulerende på vår egen virksomhet. Den skjerper kravene til profesjonalitet og systematisk erfaringsinnhentning hos oss selv. Det faktum at i utgangspunktet like program innføres i så ulike fengsels situasjoner, gir også løfter om spennende, faglige diskusjoner i tiden som kommer, sa hun.

25 år med Englandsekskursjoner

I høst var det 25 år siden Fengselsskolen for første gang reiste på ekskursjon til England. Siden dette har over 2000 aspiranter fått møte både fengsler og friomsorgskontor i den sørvestlige delen av øyriket, og arrangementet har nærmest blitt en institusjon i norsk kriminalomsorg – ikke minst på grunn av den tette kombinasjonen av fag og kultur som har vært gjennomgangstonen på turene. I anledning 25-årsjubileet inviterte KRUS 3. oktober til mottakelse i London, der både ekspedisjonssjef, lærere, årets aspiranter og representanter fra engelsk kriminalomsorg var til stede.

Aspirantrevyen 2003: «Hvorfor vi blir som vi blir»

Det er ikke bare faglig dyktighet aspirantene bringer med seg inn i kriminalomsorgen. Dette ble tydelig understreket i den knappe sytti minutter lange aspirantrevyen *Hvorfor vi blir som vi*

FORNØYD REVYGRUPPE: Revysjef Hans Fredrik (Hekka) Evensen (til høyre i første rad) sammen med resten av gruppa bak forestillingen «Hvorfor vi blir som vi blir».

blir. Her var det til tider så gode skuespillerprestasjoner, poengterte tekster og samspilte musikere at det ble en svært morsom kveld i auditorium 1 på KRUS.

Løsningen på revyens gjennomgangstema var gitt allerede fra første sketsj av. Her fremstod både forelesere, lære-

re, veiledere og førstebetjenter som svært åpenbare årsaker til det aspirantene i egne øyne måtte ha å unnskyldte. Én for én ble de tatt på kornet og parodiert, og at parodiene var treffsikre, var responsen fra så vel aspiranter som KRUS-tilsatte et tydelig tegn på.

Revyens mest imponerende nummer var Ronny Nilsens finstuderte fremføring av Yngve Hammerlin - KRUS-forsker, sosiolog og en tydeligvis svært fascinerende foreleser for aspirantene. Her satt

fakter, toneleie og manus så godt at man til tider var overbevist om at det var den virkelige Yngve som foreleste over «isolasjonen i isolasjonen i isolasjonen».

Bandet – bestående av Gjert Skjønberg (trommer), Joar Selseng (bass) og Per Anders Krognæs (gitar) – bandt sketsjene sammen med bra samspill og teknikk. Her har kriminalomsorgen virkelig talenter å benytte seg av videre!

Med høye krav til nye betjenter

166 aspiranter mottak i 26. november vitnemålene fra statssekretær Rita Sletner etter fullført fengselsbetjentutdanning ved KRUS. I sin hilsmingstale understreket statssekretæren de strenge etiske og holdningsmessige kravene som ligger i det arbeidet de nå skal gå ut i:

- Frihetsberøvelse er i seg selv et sterkt virkemiddel overfor individet. De innsatte må ikke behandles slik at våre holdninger og vår maktutøvelse kan virke som en tilleggsstraff. Det er domstolen som utmåler straffen; dere skal som profesjonelle utøvere iverksette den. Det stilles derfor store krav til deres yrkesutøvelse, sa hun til de nye fengselsbetjentene.

Rita Sletner utdypet disse formaningene ved å vise til de store utfordringene som ligger i fengselsbetjentens stadig rolleskifter. I det ene øyeblikket fungerer man som samtalepartner, sosialarbeider eller lærer for den innsatte. Like etter skal man utøve makt ved å låse inn, kontrollere negativ atferd eller foreta

visitasjoner. Glem da ikke at det er med-mennesker dere skal møte, påpekte hun:

- I et arbeid der dere i utgangspunktet skal utøve makt, er det viktig ikke å tape dette av syne: De er borgere, de har menneskerettigheter og de har krav på å bli møtt med respekt. Dere skal sørge for å beskytte samfunnet mot dem som har begått en straffbar handling. Samtidig skal dere begrense skadevirkningene av frihetsberøvelsen. Den som har begått en straffbar handling, skal gis muligheten til å endre sitt atferdsmønster for å unngå å gjøre

samme feil på nytt. Justisministeren kaller dette for «intelligent soning». De domfelte skal tilbake til samfunnet. Da er det viktig å vite at du har «gjort jobben din». Det behøver ikke å være et motsetningsforhold mellom hjelp og kontroll. Som profesjonelle kriminalomsorgsarbeidere er jeg sikre på at dere vil mestre denne balansegangen. Det er helt nødvendig, sa statssekretæren og siterte den amerikanske biskopen William Gordon:

- I believe that all of us have the capacity for one adventure inside us, but great adventure is facing responsibility day after day'. Ta ansvaret. Møt ansvaret. Vi er stolte av dere – og gratulerer med dagen!

Håndbok i samtalegrupper for voldsdømte

Det ble i år utarbeidet en revidert utgave av *Håndbok i samtalegrupper for voldsdømte*. Håndboka er skrevet av psykolog Per Isdal i samarbeid med Baar Bias Dammann og retter seg mot tilsatte i fengsel og friomsorgen som skal drive samtalegrupper om vold.

Siden samtalegruppene startet opp i 1995, har metoden blitt tatt i bruk en rekke steder innen kriminalomsorgen, både i fengsler og i friomsorgen. KRUS har derfor utviklet et omfattende kurs- og utdanningsopplegg knyttet til programmet – bestående av et tredagers grunnkurs, en spesialopplæring for gruppeledere med varighet på 18

måneder, samt årlige erfaringsamlinger for gruppeledere og veiledere.

Håndboka kan benyttes av tilsatte som har gjennomført denne grunnopplæringen og som mottar veiledning. Den er ment å fungere som et praktisk hjelpemiddel som på en lett-fattelig måte setter leseren inn i både teoretisk forståelse og praktisk utføring.

Målet for samtalegruppene er å lage en strukturert situasjon der mennesker sitter sammen og snakker om vold, eventuelt seksuell vold og overgrep. Dette skal så danne grunnlaget for en bearbeiding og endring av egne holdninger knyttet til vold og en motivasjon til å arbeide videre med seg selv.

Både samtalegruppene og opplegget rundt disse har to ganger tidligere blitt evaluert. Først gjennomførte Jan Kjetil Arnulf en evaluering av spesialopplæringen for gruppeledere. Senere gjorde Arnulf i samarbeid med Bjørn Lau en evaluering av gruppenes effekt. Begge evalueringene viste et positivt resultat som ga kriminalomsorgen grunnlag for å videreutvikle metodikken.

I denne reviderte utgaven er resultatene fra disse evalueringene tatt hensyn til. Dette har blant annet ført til at målsettingen med programmet er endret, teoridelen er videreutviklet og et eget kapittel om samtalegrupper i friomsorgen er tatt med.

Håndboka blir sendt ut i begynnelsen av 2004.

Nybrottsarbeide innen pasifisering og konflikthåndtering

Fem håndbøker ble i år utgitt i faget pasifisering og konflikthåndtering. Disse utgivelsene er et betydelig nybrottsarbeide i kriminalomsorgen.

Det har til nå vært lite tilgang til læremidler innenfor pasifisering og konflikthåndtering i etaten. Fagområdet har i stor grad fulgt en nærmest muntlig overleveringstradisjon, samtidig som instruktørene selv har vært i besittelse av betydelig undervisningsdokumentasjon. Med utgivelsen av disse fem håndbøkene har man forsøkt å samle og skriftliggjøre mye av denne kunnskapen, og på den måten bidra til en kvalitetssikring av opplæringen innenfor emnene. Håndbøkene kom i stand etter initiativ fra inspektør ved KRUS, Tore Råen, og vil bli sendt ut i begynnelsen av 2004.

Håndbok i celleaksjon er utviklet av Vidar Skogvoll og danner grunnlag for

pensum på teoriåret ved KRUS. Håndboka, som også blir lagt ut på Kriminalomsorgens intranett, gir en innføring i grunnformasjoner og føringsteknikk, samtidig som leksjonsplanene er inkludert.

Håndbok i massetjeneste er utviklet av Vidar Skogvoll i tett samarbeid med Anders Gjervan, Peder Myran, Terje Svarva og Snorre Hellesvik ved Trondheim fengsel. Håndboka er ment å gi en innføring i sentrale begreper i massetjeneste og følger et introduksjonskurs i KRUS-regi.

Innføringen av ny batong i kriminalomsorgen har skapt behov for kursing av de tilsatte. *Håndbok i ASP-batong* danner grunnlaget for denne kursingen og vil bli delt ut til kursdeltakere av lokale instruktører. Håndboka er utviklet av Vidar Skogvoll.

Håndbok i grepsteknikker vil bli lagt ut på intranettet, mens aspiranter i praksisåret vil få den utdelt på forkurset.

NYBROTTSARBEID I PASIFISERING OG KONFLIKTHÅNDTERING: Inspektør Tore Råen (til venstre) og fagansvarlig for håndbøkene, Vidar Skogvoll.

Björg Reiestad ved Åna fengsel har stått for utviklingen av boka.

Håndbok i CS-gass er utviklet av inspektør Terje Busk ved Bredtveit fengsel, forvarings- og sikringsanstalt. Målgruppa for håndboka er instruktører i bruk av CS-gass. For kursdeltakere er det utviklet egen informasjonsfolder til bred distribusjon i etaten.

Det er også planlagt å utarbeide en håndbok i kommunikasjon og konflikthåndtering. På den måten håper KRUS å få dekket alle emnene innenfor fagområdet og gjøre samlingen med håndbøker komplett.

Prosjekt Styrkebrønn

I begynnelsen av oktober gikk Justisdepartementet ut med meldingen om opprettelsen av Prosjekt Styrkebrønn, en norsk beredskapsgruppe for internasjonal sivil krisehåndtering bestående av dommere, statsadvokater, politijurister og personell fra fengselsvesenet. Ti av disse stillingene skulle dekkes av personer med bred fengselsfaglig bakgrunn, og det var KRUS som fikk i oppdrag å intervju søkerne og foreta innstillingen til KSF. Intervjuene ble foretatt av Tor Kristen Grindaker (leder) og Tore Råen fra KRUS og Agnes Inderhaug, assisterende regiondirektør ved Region sør-vest.

Beredskapsgruppen ventes å være operativ fra månedsskiftet februar/mars 2004.

Publikasjoner, rapporter og artikler

I forbindelse med den forskning, evaluering og informasjonsvirksomhet som drives på KRUS, blir det hvert år utgitt en rekke større og mindre publikasjoner og artikler.

Rapporter og håndbøker

Gran, Roar. Håndbok i rapportlære / Roar Gran og Kåre Molia. (KRUS-håndbok). Oslo : KRUS.

Hammerlin, Yngve. Evaluering av «Tiltak overfor gjengangere» : et arbeidskonsept / Yngve Hammerlin, Anka Ødegaardshaugen. [Intern rapport. Publiseres i 2004]. Oslo : KRUS.

Højdahl, Torunn. Evaluering av innføringen av samfunnsstraffen / Torunn Højdahl og Ragnar Kristoffersen (Dokumentasjon og debatt 1/2003). Oslo : KRUS.

Håndbok for promilleprogram i friomsorgen / Trond Danielsen (red.). (KRUS-håndbok). Oslo : KRUS.

Håndbok i pasifisering og konflikthåndtering : ASP-batong / [tekst: Vidar Skogvoll ; foto: Terje Fredwall]. (KRUS-håndbok). Oslo : KRUS.

Håndbok i pasifisering og konflikthåndtering : celleaksjoner / [tekst: Vidar Skogvoll ; foto: Terje Fredwall]. (KRUS-håndbok). Oslo : KRUS.

Håndbok i pasifisering og konflikthåndtering : CS-gass [tekst: Terje Busk ; foto: Terje Fredwall]. (KRUS-håndbok). Oslo : KRUS.

Håndbok i pasifisering og konflikthåndtering : grepsteknikker / [tekst: Bjørg Reiestad ; foto: Anders Knutsen]. (KRUS-håndbok). Oslo : KRUS.

Håndbok i pasifisering og konflikthåndtering : massetjeneste / [tekst: Vidar Skogvoll]. (KRUS-håndbok). Oslo : KRUS.

Isdal, Per. Håndbok for samtalegrupper for volds- og sedelighetsdømte / av Per Isdal ; i samarbeid med Baar Bias Dammann. (KRUS-håndbok). Oslo : KRUS.

Johnsen, Berit. Forvaring i tall og tekst : forvaringsstatistikk 1. januar 2002 - 28. februar 2003. (Dokumentasjon og debatt 2/2003). Oslo : KRUS.

Johnsen, Berit. Evalueringsrapport forvaring : gjennomføring av forvaringsstraffen og innholdet i den : delprosjekt III ; delrapport 1. [Upublisert]. Oslo : KRUS.

KRUS-katalogen 2004. (KRUS informasjon). Oslo : KRUS.

Artikler, intervjuer og annet publisert materiale av eller om KRUS-tilsatte

En fengselsutdanning i stadig endring : direktør Harald Føsker, KRUS, i samtale med KY-bladet. S. 6-12. I : Oslo : KY. Nr 2/2003.

Faglige utfordringer i kriminalomsorgen : [Motiverende samtale (MI) : intervju med rådgiver Anne Høyby, KRUS]. S. 15-17. I: Aktuelt for kriminalomsorgen. Oslo : Justisdepartementet. Nr 3/2003

Faglige utfordringer i kriminalomsorgen : [Sikkerhet i fengsel : intervju med prosjektleder Finn Grav, KRUS]. S. 6-7, 13. I: Aktuelt for kriminalomsorgen. Oslo : Justisdepartementet. Nr 5/2003

Hammerlin, Yngve. Menneskesyn i teorier om mennesket / Yngve Hammerlin og Egil Larsen. 3. oppl. Oslo : Ad notam Gyldendal.

Hammerlin, Yngve. Vold og trusler mot tilsatte. S. 7. I: Aktuelt for kriminalomsorgen. Oslo : Justisdepartementet. Nr 2/2003

Hammerlin, Yngve. Selvmord i norske fengsler. I: Dagsavisen. Innlegg, 26. september 2003.

Holen, John. Profilering av KRUS, utdanningen og fengselsbetjentyrket. S. 16-17. I: KY-bladet. Oslo : KY. Nr 2/2003.

Højdahl, Torunn. Evaluering av innføringen av samfunnsstraffen / Torunn Højdahl og Ragnar Kristoffersen. S. 12-14. I: Aktuelt for kriminalomsorgen. Oslo : Justisdepartementet. Nr 3/2003

Højdahl, Torunn. Fem fra kriminalomsorgen har deltatt på en internasjonal trening i MI – motiverende samtale. S. 15. I: Aktuelt for kriminalomsorgen. Oslo : Justisdepartementet. Nr 4/2003

Højdahl, Torunn. Grunnopplæring i «Trafikk og rus». S. 18-19. I: Aktuelt for kriminalomsorgen. Oslo : Justisdepartementet. Nr 3/2003

Kristoffersen, Ragnar. Øker volden bak fengselsmurene? S. 6-7. I: Aktuelt for kriminalomsorgen. Oslo : Justisdepartementet. Nr 4/2003

Larsen, Egil. Psykologi – en innføring / Egil Larsen og Heidi Drægebø. S. 19. I: Aktuelt for kriminalomsorgen. Oslo : Justisdepartementet. Nr 1/2003. Bokanmeldelse av: Psykologi – en innføring / Kjell Magne Håkonsen.

Lærebok i straffegjennomføringsloven : [intervju med Birgitte Langset Storvik]. S. 18. I: KY-bladet. Oslo : KY. Nr 2/2003.

Ploeg, Gerhard. Moving probation forward. S. 31. I: Aktuelt for kriminalomsorgen. Oslo : Justisdepartementet. Nr 5/2003. Bokanmeldelse av: Moving probation forward / Wing Hong Chui and Mike Nellis (ed).

Ploeg, Gerhard. Probation in Europe. S. 8. I: Bulletin of the Conférence Permanente Européenne de la Probation. Nr 29/2003. Bokanmeldelse av: Moving probation forward / Wing Hong Chui and Mike Nellis (ed).

Storvik, Birgitte Langset. Straffegjennomføring : etter lov av 18. mai 2001 nr 21. Kristiansand : Høyskoleforlaget.

Straffegjennomføringspedagogen [intervju med Birgitte Langset Storvik]. I: NFF-forum. Oslo : NFF. Nr 2/2003.

Verksbetjentutdanningen : [intervju med] avdelingsleder Knut Andersen, KRUS. S. 13-15. I: Oslo : KY. Nr 2/2003.

Tilsatte ved KRUS 31.12 2003

Direktør

Harald Føsker

Administrasjonen

Tor Kristen Grindaker (administrasjonssjef)

Thomas Arnestad (vaktmester)

Marit Eeg (kontorsjef)

Terje E. Fredwall (web-redaktør)

Christian Gjerstad (økonomikonsulent)

Inger Marie Kveberg (førstesekretær)

Lillian Langberget (førstesekretær)

Marianne Larsen (førstesekretær)

Hege M. Lindheim (systemansvarlig)

Gro Løw (konsulent, lønn)

Erna Woldvik (førstesekretær)

Grunnutdanningen

Egil Larsen (avdelingsleder)

Tore Råen (fengselsinspektør)

Knut Andersen (seniorrådgiver)

Arvid Berge (undervisningsinspektør)

Siri Gaarder Brock-Utne (fengselsfaglærer)

Ian Petter Brodahl (lektor)

Anne Mari Dahl (lektor)

Heidi Drægebø (lektor)

Geir Eskeland (fengselsfaglærer)

Thomas Fjellestad (fengselsfaglærer)

Christian Grønvold (fengselsførstebetjent)

Siv Hjeltnes (sosiolog)

John Holen (fengselsførstebetjent)

Øyvind Johannessen (sosionom)

Per Eirik Lund (fengselsfaglærer)

Sven Lystad (lektor)

Vivian Nicolaysen (fengselsfaglærer)

Kirsti Nymo (studieleder)

Johnny Skogstad (fengselsførstebetjent)

Vidar Skogvoll (fengselsførstebetjent)

Sven-Erik Skotte (jurist)

Trygve Solli (sosionom)

Birgitte L. Storvik (jurist)

Annette Sund (lektor)

Johan Throndsen (fengselsførstebetjent)

Roar Thronæs (fengselsfaglærer)

FoU-avdelingen

Janne Helgesen (avdelingsleder)

Trond Danielsen (rådgiver)

Kjersti Fjærestad (fengselsførstebetjent)

Finn Grav (prosjektleder, SiF)

Yngve Hammerlin (forsker)

Kristin Opaas Haugli (rådgiver)

Anne Høiby (rådgiver)

Torunn Højdahl (rådgiver)

Berit Johnsen (forsker)

Ragnar Kristoffersen (forsker)

Eva K. Nergård (avdelingsbibliotekar)

Marie Røise (førstekonsulent)

Stig Nesvik (rådgiver)

Gerhard Ploeg (rådgiver)

Ole Stageberg (rådgiver, SiF)

Sluttet 2003:

Anne Johansen (økonomikonsulent)

Helge Bergh (vaktmester)

Marianne Kirknes (rådgiver)

Kerstin A. Løvoll (avdelingsleder, FoU)

Aspirantnemnda

Direktør Harald Føsker, KRUS (leder)

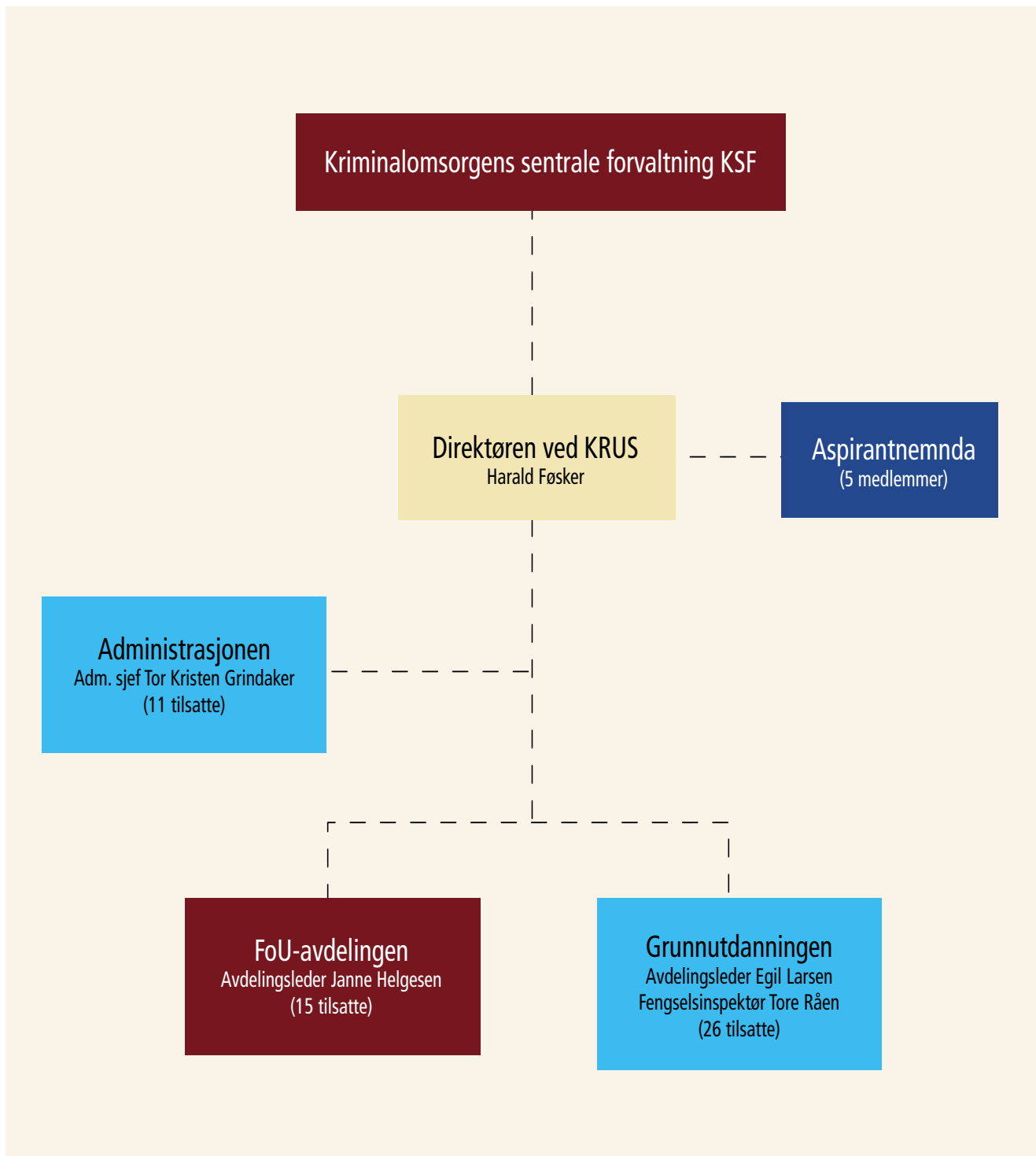
Regiondirektør Ellinor Houm

Underdirektør Siri Pettersen

Rådgiver Tor Tverre, KY

Forbundsleder Roar Øvrebø, NFF

Organisasjonskart

aktiv kriminalomsorg

- tryggere samfunn

Kriminalomsorgens utdanningscenter KRUS

Postadresse: Postboks 6138 Etterstad, 0602 Oslo • Besøksadresse: Teisenveien 5, Oslo
Telefon 23 06 71 00 • Telefaks 23 06 71 02 • E-post: krus@krus.no • Internett: www.krus.no